

Дж. і літ.: Заповіт Гальшки Острозької. 1579 // ЦДІА України в Києві.- Ф. 26.- Луцьк. зем. суд.- Кн. 4 (2057).- Арк. 38-39; Заповіт княгині Гальшки Острозької 1579, 16 березня. / Підгот. Л. Демченко // Острозька давнина: дослідження і матеріали.- Львів, 1995.- (Вип.) 1.- С. 110-111; Ковальський М. Гальшка. Іст. повість // ЗК.- 1990.- 8, 3, 15, 17, 20, 22, 24, 27, 28, 31 берез., 3 і 5 квіт.; Перлштейн Ш.- С. 41-43; Шараневич І. Гальшка княгиня острожская. Оповідання історичне.- Львів, 1880; Яковенко Н. Цікавий документ // Жовтень.- 1985.- № 2.-

Острозька ординація

польське або коронне право не дозволяло розпоряджатися за тестаментом (заповітом) земськими добрами, які після смерті власника йшли у рівний поділ між синами. Тому деякі магнати Речі Посполитої, бажаючи забезпечити назавжди могутність своїх родів, намагалися отримати королівський дозвіл, аби їх власність у майбутньому не могла бути поділеною чи забраною в борг. Розпорядження щодо такого дозволу від латинського слова “*ordinatio*” (приведення в порядок, влаштування) отримало назву ординації чи майорату, а вказаний таким правом власник став називатися ординатом чи майоратом. *Кн. Януш Острозький*, який довго не мав прямого спадкоємця і не бажав, щоб його маєстності перейшли до нащадків брата Олександра (див. *Острозький кн. Олександр*), порушив перед королем питання про створення на його землях майорату (ординації) і отримав на це дозвіл сейму в 1609. Майже десять років по тому побачила світ устава цієї ординації, вписана 1618 до книг Люблінського трибуналу після смерті малолітнього сина Януша Яна-Володимира. Коронний сейм затвердив цю уставу 1624. Згідно з заповітом *Януша Острозького* (пом. 1620) ординація (майорат) мала перейти у власність до представників чоловічої лінії кн. Заславських, синів його дочки Єфросинії. Першим ординатом із Заславських став Владислав-Домінік. Ординація включала 24 міста і 593 села. Ординат мав виставляти на “кожну потребу вітчизни” 300 кіннотників і стільки ж піхоти, утримувати в бойовому порядку острозький та ін. замки на території майорату, використовувати як військові регалії герб кн. Острозьких. Після смерті Владислава-

С. 128; Caro. Beata und Halszka, eine polnisch - russische Geschichte aus dem XVI Jhr.- 1883; Deiches E. Halszka z Ostroga w dramacie i historyi.- Kraków, 1891; Halszka z Ostroga // S. Orgelbranda Encyklopedja Powszechna.- Warszawa, 1900.- Т. VI.- С. 485; Przędziecki - Nakeske.- Elżbieta ks. Ostrogska // Biblioteka Warszawska.- 1862.- IV; Przędziecki A. Przygody księżnej Halszki Ostrogskiej // Jagiellonki Polskie w XVI wieku. Obrazy rodziny i dworu Zygmunta I i Zygmunta Augusta królów Polskich.- Kraków, 1868.- Т. 6.

Домініка ординатом став його єдиний син Олександр. Після смерті Олександра в 1673 чоловіча лінія кн. Заславських перервалася, і знову стало питання про чергового ордината. Згідно з уставою ординації після вигасання кн. Острозьких і кн. Заславських вона мала дістатися кавалерові Мальтійського ордену, обраному на коронному сеймі більшістю голосів. Однак, оскільки сейм після 1673 згоди в цьому питанні не досягнув, то ординація перейшла у власність Юзефа Любомирського, чоловіка Теофілії Заславської, рідної сестри Олександра. Далі ординація дісталася доньці Любомирських Юзефі Марії і, нарешті, її сину Янушові Сангушкові. Сангушко нащадків не мав і 7.12.1753 поділив землі ординації між різними родинами. Половина Острога, що належала до майорату, і Межирич з прилеглими стали власністю великокоронного канцлера Яна Малаховського. Хоч ОА і не знаходилася на території ординації, однак, згідно з *актом поділу володінь В.-К.К. Острозького між його синами Янушем і Олександром 1603* перебувала під спільним управлінням обох синів Костянтина-Василя: *Олександра і Януша*. Формально цей принцип зберігався після смерті *Януша кн. Острозького*, проте, фактично Владислав-Домінік Заславський ніякого інтересу до згасаючої ОА не виявляв.

Дж.: Існують численні брошури і публікації про ОО, зокрема, у ВР ЛНБ ім. В. Стефаніка НАН України.

Літ.: Кардашевич.- С. 216-237, 270-280; Niesiołowski. Uwagi w sprawie ordynacji ostrogskiej.- Kraków, 1754; Київ. г. Острогъ, Острожские князья и Острожская ординация // Волинские Губернские Ведомости.- 1864.- № 14-18, 20-23; Крушинский Л. Острожская ординация. Исторический очерк // Волинские Губернские Ведомости.- 1866.- № 1-2; Острожская ординация // Волинские Губернские Ведомости.- 1866.- № 49; Zielińska T. Ordynacje w dawnej Polsce // Przegląd historyczny.- 1977.- Т. 68.- З. 1.- С. 17-30.